

7 Bainistiú Chóras na bhFógraí Muirear Seasta

- 7.1 Féadfaidh baill den Gharda Síochána fógra muirear seasta a eisiúint chuig tiománaithe nó chuig úinéirí feithiclí i leith cionta áirithe mótarthrachta. Áirítear orthu sin cionta a ndéantar i mbun tiomána, ar nós a bheith ag tiomáint róthapa nó a bheith ag tiomáint agus a bheith i ngreim ar fhón póca, agus cionta comhlíonta, ar nós a bheith ag páirceáil go mídhleathach agus gan diosca mótarachánach atá cothrom le dáta a bheith ar taispeáint. An pionós a ghabhann le cionfógra muirear seasta ná fíneáil, nó (i gcás cionta a ndéantar i mbun tiomána) ná fíneáil agus pointí pionóise a chur ar cheadúnas an tiománaí.
- 7.2 Ceann de phríomhspricanna chóras na bhfógraí muirear seasta ná chur le tiomáint níos sábháilte agus le líon na dtaisimeach bóthair a laghdú. Cé go gcloíonn mórchuid tiománaithe agus úinéirí feithiclí leis na dlíthe ábhartha go toilteanach is féidir nach ngníomhaíonn cuid díobh ar bhealach géilliúil ach amháin má fheictear dóibh go bhfuil dóchúlacht réasúnta ann go mbéarfad orthu má dhéanann siad cion, agus go gcreideann siad go mbeidh sé de thoradh ar na braith sin go ngearrfar pionóis shuntasacha orthu agus go gcuirfí i bhfeidhm iad. Ar an lámh eile, d'fhéadfadh minicíocht ardaithe déanta cionta a bheith de thoradh ar dhócúlacht íseal braith, nó má fheictear go dtarlaíonn sé go forleathan nach ngearrtar pionóis i ndiaidh braith. Má fheictear nach gcuireann An Garda Síochána an dlí i bhfeidhm ach ar bhonn leathaobhach nó go páirteach d'fhéadfaí baint ó spricanna bactha an chórais agus, níos tábhachtaí, ó mhuintir an phobail i gcoitinne in san Garda Síochána.

Faisnéis Faoi Rún a Fuarthas

- 7.3 I mí Iúil 2012 rinne baill den Gharda Síochána teagmháil le hOifig an Ard-Reachtair Cuntais agus Ciste agus d'iarr sé cruinniú chun ábhair ba chúram don bhall sin faoi oibriú chóras na bhfógraí muirear seasta laistigh den fhórsa, a phlé. Ag an gcruinniú thug an ball cód ar lámh ina raibh eolas a dúradh a tógadh ó bhunachar sonraí an Gharda Síochána chun dul chun cinn a thairgeadh agus a rianú maidir le cionta bairte. Bhain an t-eolas a cuireadh ar fáil le thart ar 4,000 cás inar cosúil gur cuireadh fógraí muirear seasta a d'eisigh An Garda Síochána ar ceal níos déanaí, agus dá bharr gur éirigh le tiománaithe na pionóis a bhí ag dul leo a sheachaint agus dá bharr go raibh cailteanas don státchiste sa teacht isteach ó na fíneálacha a bhain leo. Ba chosúil, chomh maith, ón eolas a cuireadh ar fáil gur cuireadh iluimhir fógraí muirear seasta ar ceal do dhaoine áirithe.
- 7.4 Líomhain an ball den Gharda Síochána a thug an cód eolais ar lámh gur cuireadh na fógraí muirear seasta ar ceal ar bhealach éillitheach agus neamhdhlíthiúil i go leor cásanna. Líomhnaíodh, chomh maith, i gcás roinnt daoine a fuair buntáiste as (ceann nó níos mó) fógraí muirear seasta as bheith ag tiomáint róthapa nó ag tiomáint go contúirteach, a bheith cealaithe go raibh cionta den chineál céanna déanta arís acu níos déanaí agus i roinnt cásanna gur maraíodh agus/nó gur gortaíodh iad féin nó daoine eile dá mbarr.

- 7.5** Chuir Príomhoifigeach Feidhmiúcháin an Údaráis um Shábháilteacht ar Bhóithre tacar cáipéisí comhchosúil chuig an Oifig go déanach i Lúnasa 2012. Sna míonna ina dhiaidh sin tháinig eolas faoi fhógraí muirear seasta a cuireadh ar ceal agus faoi na hábhair a bhí líomhnaithe chun aird an phobail trí fhaisnéis a nochtadh i nDáil Éireann agus sna meáin.

Fócas an Mhionscrúdaithe seo

- 7.6** Tá scrúdú déanta ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntais agus Ciste faoi thrí san am atá caite agus tuairiscí curtha ar fáil ar an gcóras rialaithe a chuireann an Garda Síochána i bhfeidhm maidir le córas na bhfógraí muirear seasta nó an córas 'fíneála-ar-an-láthair' a tháinig roimhe.¹ Na príomh-chinntí a tháinig ó na tuairiscí sin ná
- Nach gcuirtear pionóis i bhfeidhm maidir le líon suntasach fógraí muirear seasta lena n-áirítear cealú a dhéanamh ar idir 3% agus 8% de na fógraí a eisítear
 - Nach bhfuil sonraíocht leordóthainach ann faoi na critéir maidir le cásanna ina mbeadh sé cuí don Gharda Síochána fógraí muirear seasta a chealú, agus nach ndéantar taifead ar na cúiseanna a bhíonn le cealuithe
 - Nach féidir beart cuí a thógáil in aghaidh tiománaithe feithiclí cuideachtaí a dhéanann cionta sa chás nach n-ainmníonn an chuideachta an tiománaí, agus easpa eolais maidir le cén fáth go n-éiríonn le pionóis a bheith faoi urchosc reachta
 - Leibhéil shuntasacha neamhíoca ar fhínealacha agus de chásanna á gcur chuig na cúirteanna.
- 7.7** Sna dálaí sin bhí imní orm go bhféadfadh na srianta a bhí i bhfeidhm i leith oibriú chóras na bhfógraí muirear seasta a bheith uireasach, nó nach raibh siad á gcur i bhfeidhm mar a bhí beartaithe. Bhreathnaigh sé ón eolas a cuireadh ar fáil don Oifig in Iúil agus Lúnasa 2012 nár tháinig feabhas (nó dóthain feabhais) ar na córais rialaithe laistigh den Gharda Síochána mar thoradh ar na nithe a tuairiscíodh sna tuairiscí roimhe seo. Ar an gcúis sin thionscain mé scrúdú ar chóras na bhfógraí muirear seasta a dhéanfadh foireann m'Oifige, ag díriú ar na ceisteanna seo leanas.
- Cé mhéad go díreach fógraí muirear seasta a chuirtear ar ceal, nó ar bhealach eile, nach mbíonn forfheidhmiú na bpionós a bhaineann le brath chionta fógraí muirear seasta mar thoradh orthu?
 - An leor na rialuithe atá ann maidir le próiseáil chásanna fógraí muirear seasta, agus an gcuirtear i bhfeidhm go héifeachtúil iad?
 - An bhfuil cailteanas baintear airgeadais ann don státchiste toisc nach ndéantar fógraí muirear seasta a fhorfheidhmiú?
- 7.8** Bhí an scrúdu teoranta d'oibriú an chórais laistigh den Gharda Síochána. San áireamh ann bhí athbhreithniú ar an ráta seirbhéala toghairmeacha i leith cásanna fógraí muirear seasta nár íocadh inar cuireadh tús le himeachtaí dlí, ach ní raibh san áireamh ann scrúdú ar na torthaí a bhí ar fhógraí muirear seasta nár íocadh sna cúirteanna.
- 7.9** Dírionn scrúdaithe a dhéanann m'Oifig ar leorgacht na gcóras, na nósanna imeachta agus ar na cleachtaí atá á gcur i bhfeidhm ag na forais a dhéanaim iniúchadh orthu. Seachas fíorais ábhartha a thaifead faoi ghníomhaíocht dhaoine aonair níl sé de chúram orm fiosrú a dhéanamh nó tuairisciú i dtaobh iompair nó inspreagtha daoine aonair. Dá réir sin, ní fhéachann an scrúdú le díriú ar na líomhaintí atá déanta faoi chásanna éillitheachta agus neamhdhlíthiúla a bheith déanta ag baill den Gharda Síochána nó ar chionta líomhnaithe a bheith déanta ag baill den phobal.

¹ Tuairisc Speisialta Uimhir 37 (2000) an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste: Caibidil 7 Tuairisc an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste 2003: agus Tuairisc Speisialta an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste Uimhir 56 (2007).

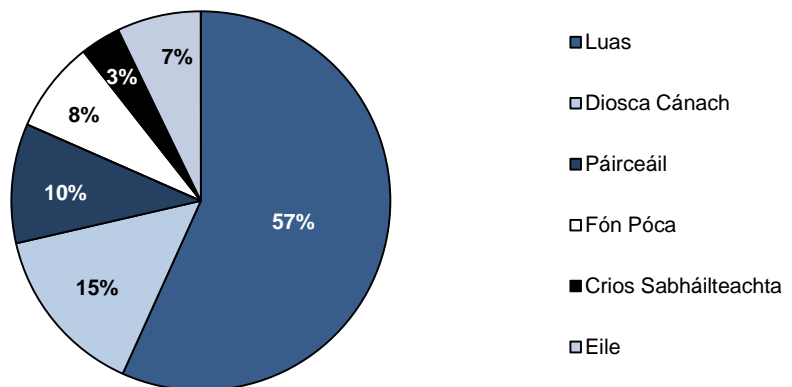
Modheolaíocht

- 7.10** Tá lámhleabhar mionsonrach nósanna imeachta curtha in inmhe ag An Garda Síochána don chóras fógraí muirear seasta. Rinneadh an leasú is déanaí ar an lámhleabhar in 2005. Rinneadh oibriú an chórais in 2011 agus 2012 a mheas de réir na gcaighdeán atá leagtha síos sa lámhleabhar.
- 7.11** Ar mhaithe leis an scrúdú seo rinneadh bunachar sonraí An Gharda Síochána i leith fógraí muirear seasta a taifeadh a bheith eithe in 2011 agus 2012 a anailísiú. Rinneadh na taifid a chomhoiriúnú le sonraí ón gComhad Náisiúnta Feithiclí agus Tiománaithe (NVDF). Fuaireamar anailís, chomh maith, ón nGarda Síochána ar ghnéithe de bhunachar sonraí SheirbhísnaGúirteanna.
- 7.12** Ina theannta sin, roghnaigh an fhoireann scrúdaithe samplaí randamacha d'fhógraí muirear seasta a cuireadh ar ceal i sé cheantar Gardaí, agus san Oifig Próiseála Muirear Seasta i nDúrlas - 350 cás san iomlán. Iarradh na taifid sna comhaid i leith gach cás sna hoifigí éagsúla le haghaidh scrúdaithe.

Próiseáil Fógraí Muirear Seasta

- 7.13** Le linn 2011 agus 2012 eisíodh fógraí muirear seasta i leith beagnach 850,000 cion mótarthráchta.
- 7.14** In 2012 bhain níos mó ná leath na bhfógraí a eisíodh le cionta luais (féach Fíor 7.1). Nuair a chuirtear iad le cionta dioscaí cánach, cionta páirceála agus cionta a bhain le fóin phóca b'ionann iad agus 90% de na fógraí a eisíodh in 2012.

Fíor 7.1 Cionta taifeadta ar an gcóras fógraí muirear seasta, de réir cineáil, 2012

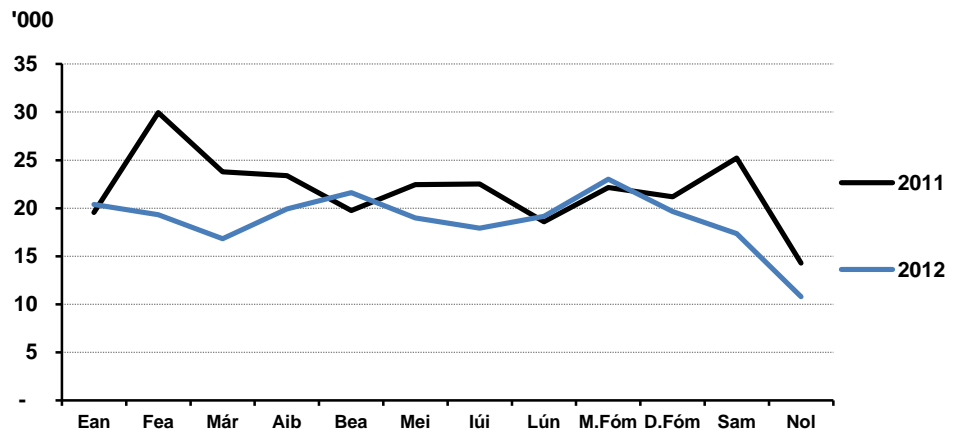
Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste

Nóta: Áirítear in'eile' ag dul trí shoilse tráchta, ag tiomáint i lánaí bus, ag tiomáint gan chúram réasúnach a dhéanamh agus cionta árachais.

Cionta fógraí Muirear Seasta Braite

- 7.15** Bhí éagsúlacht shuntasach mhíosúil le feiceáil i líon na gcionta a taifeadh le linn 2011 agus 2012. Léiríonn Fíor 7.2 na comhathruithe i leibhéal na gcionta luais braite le linn na tréimhse sin.

Fíor 7.2 Líon na gcionta luais a taifeadh de réir na míosa, 2011 agus 2012.

Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste

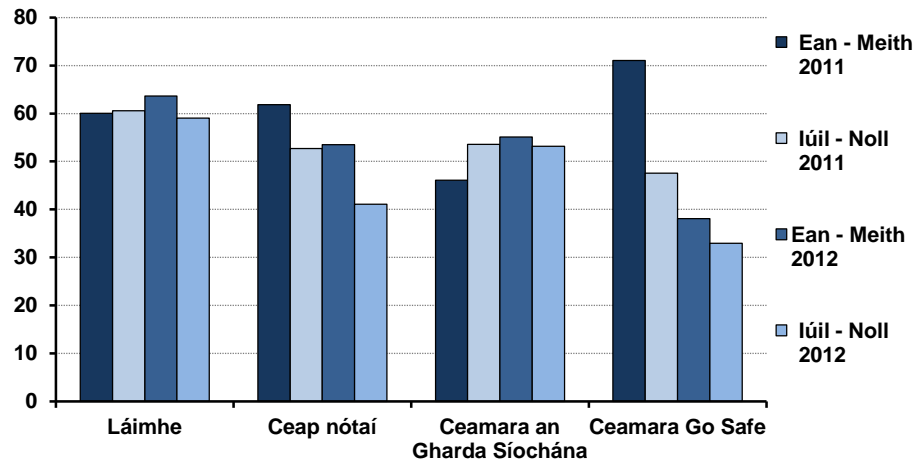
Modhanna Braite

- 7.16** Is féidir le brath chion mótarthráchta a bheith ina bhrath de thoradh idirghabhála nó de thoradh neamh-idirghabhála.
- 7.17** Is éard atá i mbrath de thoradh idirghabhála ná nuair a stopann ball den Gharda Síochána feithicil agus labhrann sé leis an tiománaí nó go ndéanann an ball taifead de shonraí feithicil atá páirceáilte. Ag an bpointe sin tá sé faoi rogha an Gharda, ag cur san áireamh fíorais agus cúinsí an cháis, fógra muirear seasta a thionscnamh nó, ar an lámh eile, rabhadh béil a eisiúint nó comhairle a chur ar an tiománaí. Sa chás go gcinneann an Garda cás a thionscnamh is iondúil go ndéantar na sonraí a thaifead i leabhar nótaí agus go ndéanann an Garda iad a aistriú go foirm i ndúblach i stáisiún na nGardaí níos déanaí. Ar an lámh eile d'fhéadfaí iad a cheapadh ar an láthair ar ghaireas leictreonach láimhe.
- 7.18** Déanann ceamaraí luais cionta de thoradh neamh-idirghabhála a thaifead i veaineanna róbaít a mbíonn Gardaí iontu nó i veaineanna ceamara seachfhoinisithe 'GoSafe' (atá in úsáid ó Shamhain 2010).
- 7.19** I ndiaidh braite déantar sonraí gach cás a bhreacadh ar an gCóras Próiseála Muirear Seasta (FCPS) trí
- cóip den fhoirm i ndúblach a phostáil chuig an Oifig Próiseála Muirear Seasta i nDúrlas le breacadh isteach de lámh ar an FCPS
 - an gaireas láimhe a nascadh leis an gcóras i stáisiún na nGardaí agus déantar na sonraí a uaslódáil ar FCPS go huathoibríoch
 - uaslódáil de bhraith ceamaraí luais trí Oifig na gCeamaraí Sábháilteachta Seachfhoinisithe (OSCAM).

- 7.20** Tá rátaí coibhneasta na gionta muirear seasta a taifeadh trí gach modh braite léirithe i bhFíor 7.3 thíos. Tabhair ar aird go háirithe an titim drámatúil ar líon na mbrath a taifeadh ar cheamaraí GoSafe ó thús 2011. Sa tréimhse chéanna d'fhan líon na mbrath ar cheamaraí na nGardaí a bheag nó a mhór go seasmhach.

Fíor 7.3 Fógraí Muirear Seasta a eisíodh le linn 2011 agus 2012

Líon na mBrath
'000

Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste

Foirmeacha Muirear Seasta Millte/Cailte

- 7.21** Tá Córas Rianaithe agus Dáilithe Cheap Nótaí (NTAS) curtha ar bun ag An Garda Síochána chun srian a choinneáil ar eisiúint foirmeacha i ndúblaid (i gceap nótaí de 20 foirm an ceann) chuig baill den fhórsa, agus den taifead ina dhiaidh sin a dhéanann Gardaí go háitiúil ar shonraí na gcásanna ina mbaintear úsáid as na foirmeacha, nó ina gcuirtear ó mhaith iad ar bhealach eile. Ní mór an contrapháirt de gach foirm a úsáidtear agus d'aon foirm a mhilltear a sheoladh chuig an Oifig Próiseála Muirear Seasta le haghaidh iontrála ar a gcuid mbunachar sonraí.¹ Go hiarbhrí, ní sheoltar foirmeacha millte chuig an Oifig Próiseála Muirear Seasta, agus dá bharr sin, níl taifead d'fhoirmeacha millte ar an mbunachar sonraí.
- 7.22** Tá uimhir ar leith ag gach foirm i gceap nótaí ar mhaithe le haithint agus rialú a eascú. Ní dhéanann An Garda Síochána anailís agus monatóireacht ar bhonn rialta ar fhoirmeacha a sheoltar ar ais chun foirmeacha atá ar iarraidh a aithint, nó ní dhéantar athleanúint leis na baill atá i gceist sa chás go bhfuil foirmeacha ann nach bhfuil cuntas orthu. Dhearbhaigh an tOifigeach Cuntasaíochta go gcuimseoidh eagrán a cheathair de lámhleabhar FCPS atá á leasú ag Biúró Náisiúnta Bheartas Tráchtá an Gharda Síochána faoi láthair, próiseas leasaithe lena chinntiú go mbeidh tuairisc ar gach fógra cheap nótaí.
- 7.23** Ar mhaithe an scrúdaithe seo fuarthas taifid NTAS d'fhoirmeacha a eisíodh idir Eanáir 2011 agus Bealtaine 2013 ón nGarda Síochána. Sa tréimhse sin eisíodh thart ar 235,000 foirm. Rinneadh anailís ar an eolas i mbunachar sonraí NTAS chun bearnaí i seicheamh na n-uimhreacha aitheantais a fháil agus ar an gcaoi sin foirmeacha cailte nó gan aon chuntas orthu ar aon fáth eile, a aithint.

¹ Nós imeachta sonraithe I Lámhleabhar an Chórais Próiseála Muirear Seasta (3ú eagrán), 2005.

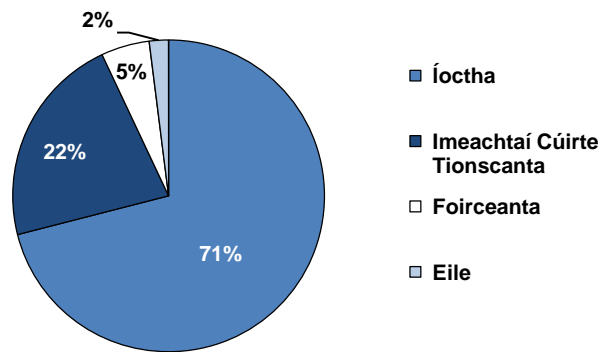
- 7.24** Bhí roinnt foirmeacha millte taifeadta ag baill an Gharda Síochána ar NTAS. Bhí thart ar 2,100 foirm cheap nóta millte taifeadta - ráta 0.9% d'fhoirmeacha millte a taifeadh as na foirmeacha a eisíodh.
- 7.25** Ní raibh aon chuntas ar bheagnach 18,900 foirm eile (7.4% de na foirmeacha a eisíodh) as cheap nótaí a bhí in úsáid sa tréimhse sin ar NTAS. I measc na gcúiseanna nach mbeadh cuntas ar fhoirm tá
- gabhadh thar an fhoirm cheap nótaí sa seicheamh agus níor baineadh úsáid as go fóill (cé gur baineadh úsáid as foirmeacha sa cheap nótaí a bhí níos faide amach sa seicheamh)
 - milleadh an fhoirm cheap nótaí agus caitheadh amach í go háitiúil
 - b'fhéidir gur úsáideadh an fhoirm cheap nótaí chun cion a thaifeadh ach gur shocraigh an Garda a bhí i gceist ina dhiaidh sin gan leanúint leis an gcás
 - baineadh úsáid as an bhfoirm cheap nótaí chun cion fógra a thaifeadh ach gur cailleadh sa phost í chuig Oifig Próiseála Muirear Seasta, nó go raibh sonraí míchearta nó míshoiléara ar an bhfoirm.
- 7.26** Déanann an fhoireann san Oifig Próiseála Muirear Seasta gach cion fógraí a thaifeadtar ar fhoirmeacha cheap nótaí a chur isteach sa chóras próiseála muirear seasta. Cuireann an Oifig sin isteach is amach le foirm amháin as gach deich gcinn ar ais chuig an Garda braite le comhlánú nó chun sonraí den bhrath a shoiléiriú. Ní chuirtear thart ar an tríú cuid de na foirmeacha seo ar ais chuig an Oifig agus mar sin níl sé de thoradh orthu go n-eisítear fógra chuig an tiománaí nó chuig úinéir na feithicle atá i gceist. Déantar na foirmeacha seo a thaifeadh leis na foirmeacha millte nó cuirtear isteach iad leis na foirmeacha nach bhfuil aon chuntas orthu.
- 7.27** Ar an iomlán chríochnaigh sé sa tréimhse a bhí faoi scrúdú go raibh 8.3% de na foirmeacha cheap nótaí a eisíodh a cailleadh nó a milleadh nó nach raibh cuntas orthu seachas sin.

Torthaí Chásanna na bhFógraí Muirear Seasta

- 7.28** Nuair a eisítear fógra muirear seasta tríd an bpost tá 28 lá ó fhaigheann an faighteoir an fógra chun suim sainithe na fíneála, atá difriúil ag braith ar an gcion atá i gceist, a íoc. Cuirtear 50% breise leis an muirear má íoctar é sa tréimhse idir 29 agus 56 lá i ndiaidh an fógra a fháil. Nuair atá an tréimhse íocaíochta caite ní feidir an fíneáil a íoc agus caifear déileáil leis an gcás tríd an gcúirt.¹
- 7.29** Íocadh fíneálacha muirear seasta laistigh de 56 lá i gcás 71% de na fógraí pionóise muirear seasta a eisíodh in 2011 agus 2012 (féach Fíor 7.4). Tionscnaíodh imeachtaí cúirte i gcás níos mó ná ceann as gach cúig chás. Cuireadh deireadh go foirmiúil le 5% de na cásanna agus taifeadh torthaí eile i gcás 2% eile díobh.

¹ Cuimsíonn an tAcht um Thrácht ar Bhóithre 2010 foráil a thugann cead fíneáil a íoc suas go seacht lá roimh dháta éisteacht cúirte. Níl an fhoráil seo feidhmithe go fóill.

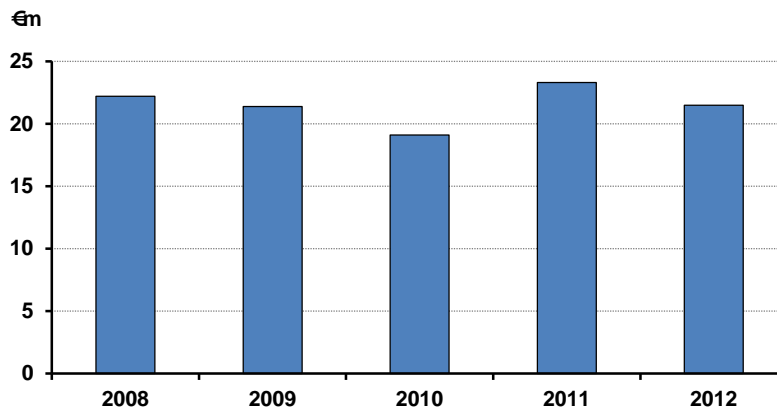
Fíor 7.4 Stadas chásanna fógraí muirear seasta a taifeadadh in 2011 agus 2012

Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste

- 7.30** De bharr cionta a brathadh in 2012 bhí admhálacha iomlána €21.5 ag an Garda Síochána as fínealacha a íocadh. Tá admhálacha le haghaidh fíneálacha tráchtá bóthair don tréimhse 2008 go 2012 tugtha i bhFíor 7.5.¹

Fíor 7.5 Admhálacha an Gharda Síochána le haghaidh pionós an Achta Um Thrácht ar Bhóithre, 2008 go 2012.

Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste

Tionscnamh Imeachtaí Cúirte

- 7.31** Cuireadh iomlán 21.8% de chásanna fógraí muirear seasta a taifeadadh in 2011 agus 2012 ar aghaidh le hionchúiseamh sa chúirt, agus eisíodh toghairmeacha go huathoibríocht nó de láimh ina leith. An Garda Síochána a dhéanann toghairmeacha a sheirbheáil.

¹ Rinne an tSeirbhís Chúirteanna fáltais bhreise ó chásanna a chuaigh chun cúirte a bhailiú agus a chuntasú.

7.32 Níl na sonraí atá coinnithe ar chórais an Gharda Síochána faoi thoghairmeacha a sheirbheáiltear i leith cionta fógraí muirear seasta iomlán, mar ní dhéantar torthaí cásanna a chuirtear ar aghaidh le haghaidh imeachtaí cúirte a ghabháil de ghnáth. Ar an ábhar sin d'fhéach an fhoireann scrúdaithe ar shonraí coimrithe ó Chóras Rianaithe Cásanna Coiriúla na gCúirteanna (CCTS) maidir le cásanna fógraí muirear seasta a taifeadadh in 2011 agus 2012. Thaispeán sé maidir le cásanna 2011 - a raibh dóthain ama caite le go mbeidis tugtha chun críche sna cúirteanna - gur caitheadh amach leath de na cásanna a chuaigh ar aghaidh go dtí céim na toghairme sa chúirt toisc nár seirbheáileadh na toghairmeacha a bhain leo. Tugann an méid seo le tuiscint gurb é an deireadh a bhíonn le thart ar 11% de chásanna fógraí muirear seasta nach n-íoctar iad agus nach ndéantar freagairt ina leith sa chúirt.

Foirceannadh Fógraí Muirear Seasta

7.33 Is ionann an éifeacht atá ag cinneadh gan leanúint le himeachtaí agus fógra muirear seasta a fhoirceannadh agus an fógra a chur ar ceal. Ta na cúinsí inar féidir é seo a dhéanamh leagtha síos i lámhleabhar an Gharda Síochána i leith chóras na bhfógraí muirear seasta. Tá eagrán a trí den lámhleabhar in éifeacht ó 2005.¹

Nós Imeachta Foirceanta

7.34 Chinn an scrúdú seo go raibh 486 ball aonair den Gharda Síochána i mBealtaine 2013 a raibh cead acu fógraí a chur ar ceal ar FCPS. Chuimsigh sé sin

- 41 Ard-Cheannfort
- 151 Ceannfort
- 294 Cigire.

7.35 De réir an lámhleabhair sanntar cead foirmiúil chun fógra muirear seasta ar leith a chur ar ceal, sna cúinsí iomchuí, chuig

- an t-Oifigeach Ceantair inar tharla an cion
 - an t-Oifigeach Ceantair atá freagrach as an oifigeach braite
 - an Ceannfort atá ag maoirsiú an Chláir Athstíurtha Ógánach
 - an Cigire atá ag maoirsiú na hOifige Próiseála Muirear Seasta i nDúrlas.
- agus chucu amháin.

Is é an tOifigeach Ceantair ná Ceannfort an Cheantair Garda nó Cigire sa chás go bhfuil sé/sí ag gníomhú mar Oifigeach Ceantair in áit Ceannfoirt.

7.36 Chinn an scrúdú nach bhfuil aon srianta sa chóras chun baill den Gharda Síochána a bhfuil cead acu cásanna a fhoirceannadh ó é sin a dhéanamh maidir le cásanna nach dtaganna faoina n-údarás.

7.37 Cuimsíonn an FCPS tuairisc mhíosúil d'fhoircinn fógraí i ngach ceantar Gardaí. Tá an tuairisc le haghaidh gach ceantar ar fáil don Oifigeach Ceantair iomcuí. Liostáileann sé gach cás foirceanta, ainm an té a cheadaigh an foirceannadh, agus sonraí eile mar an chúis atá taifeadta don fhoirceannadh agus dáta an foirceanta.

¹ Tá eagrán a cheathair den lámhleabhar á réiteach faoi láthair.

7.38 Is féidir go ndéanfaí fógraí a fhoirceannadh ar fáthanna teicniúla nó i gcásanna teoranta, ar iarratais ar fhoirceannadh ó fhaighteoirí na bhfógraí. Is iad príomhghnéithe an nós imeachta le bainistíocht a dhéanamh ar iarratais chun fógra a fhoirceannadh ná mar a leanas.

- Ní mór achainí chun fógra a fhoirceannadh a chur faoi bhráid Oifigeach an Cheantair ar tharla an cion ann. Ní mór don achainíoch an t-iarratas a chur isteach i scríbhinn mar aon le haon fhianaise tacaíochta ábhartha.
- Déanann an tOifigeach Ceantair (nó an tOifigeach Ceantair gníomhach) na cúinsí agus an fhianaise atá curtha ar fáil a scrúdú agus tagann sé ar chinneadh an bhfuil foirceannadh dlite nó nach bhfuil ag teacht leis an bpolasaí foirceanta.
- Ní mór go gcoinneofaí an cháipéisíocht uile a bhaineann le foirceannadh an fhógra ar mhaithe le hiniúchadh.

Ráta Foirceanta Fógraí

7.39 San iomlán, rinneadh foirceannadh ar 42,700 cion a brathadh in 2011 agus 2012. Is ionann é seo agus thart ar 5% de na fógraí a eisíodh sna blianta sin. Rinneadh beagán le cois a leath a fhoirceannadh go lárnach san Oifig Próiseála Muirear Seasta i nDúrlas nó mar chuid den Chlár Athstiúrtha Ógánach. Rinneadh an chuid eile a fhoirceannadh i gceantair an Gharda Síochána. Dá réir sin an meánráta foirceanta a bhí i measc na gceantar ná 2.2%.

7.40 Níl aon chuntas ar líon na n-achainí le haghaidh foirceanta fógraí a diúltaíodh.

Anailís ar na Rátaí Foirceanta Fógraí ag Leibhéal an Cheantair

7.41 Bhí 110 ceantar ag feidhmiú le linn tréimhse 2011 agus 2012 a scrúdaíodh.¹ Léiríonn anailís ar an ráta foirceanta fógraí éagsúlacht shuntasach ó cheantar go ceantar. Tá na ceantair leis na cúig ráta is airde agus na cúig ráta is ísle foirceanta cionta fógraí léirithe i bhFíor 7.6. I gCeantair Inse, Roscomáin agus Sligigh bhí na rátaí foirceanta fógraí muirear seasta níos mó ná dhá oiread an mheáin, agus níos mó ná 50 oiread na rátaí sna Ceantair Átha an Mhuilinn agus Biorra.

¹ Ag éirí as clár cuíchoirithe le gairid is é struchtúr geografach an Gharda Síochána faoi láthair ná 6 réigiún, 29 ranán and 105 ceantar.

Fíor 7.6 Ráta Foirceanta Cionta Muirear Seasta a brathadh in 2011 agus 2012, ceantair roghnaithe an Gharda Sióchána

Ceantar	Ráta Foirceanta Fógraí
Inis	5.9%
Roscomán	5.7%
Sligeach	5.4%
An Uaimh	4.8%
Baile Locha Riach	4.4%
Meán náisiúnta	2.2%
Béal Átha na Muiice	0.3%
Eas Gétine	0.3%
Ros Mhic Thriúin	0.2%
Áth an Mhuilinn	0.1%
Biorra	0.1%

Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste

Nóta: Fágann an anailís seo foircinn fógraí a rinne an Oifig Próiseála Muirear Seasta aguds an Clár Athstíurtha Ógánach ar lár.

Foircinn Lasmuigh den Cheantar

- 7.42** Rinneadh cuid shuntasach de chásanna foirceanta fógraí muirear seasta a fhoirceannadh lasmuigh den cheantar inar brathadh an cion. Tá na ceantair leis na rátaí is airde foirceanta cásanna nach raibh áitiúil léirithe i bhFíor 7.7. I roinnt ceantair baineann níos mó ná leath de na cásanna foirceanta le cionta a brathadh i gceantair eile. Sna Ceantair Bhaile Bhlainséir agus Bridewell i mBaile Átha Cliath bhain foircinn le 38 agus le 37 ceantar eile faoi seach.

Fíor 7.7 Foircinn 'Ceantair eile'^a, ceantair roghnaithe Garda Síochána 2011 agus 2012

Oifig Ceantair	Líon na gcásanna fógraí a fhoirceannadh	Ráta Foirceanta	% foirceanta braite lasmuigh den cheantar	Líon ceantair eile a fhoirceannadh ^b
Baile Bhlainséir	699	2.3%	50%	38
Bridewell, B.Á.C	355	3.1%	81%	37
Sráid Chaoimhín B.Á.C	216	0.9%	56%	21
Sráid an Phiarsaigh B.Á.C	551	3.4%	35%	20
Inis	1,184	5.9%	27%	16
Baile Munna	366	1.4%	43%	15
An Uaimh	191	4.8%	69%	15
An Chúlóg	174	1.1%	45%	12
Sráid Ainrí, Luimneach	1,146	3.9%	36%	12
Sráid Mhic Ghiobúin, B.Á.C.	170	2.4%	79%	11
An Muilinn gCearr	220	1.9%	18%	11

Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtaire Cuntais is Ciste

Nótaí: a Fágadh Biuró Tráchta Réigiún Cathrach Bhaile Átha Cliath agus Biuró Náisiúnta Tráchta an Gharda Síochána ar lár ón anailís seo mar go gcuimsíonn siad roinnt Ceantair

b Tá ceantair eile nach raibh ach foirceannadh fógra amháin iontu fágtha ar lár ón anailís seo.

7.43 Bheadh sé i gceist nach ndéanfaí foircinn thar teorainneacha ceantar ach ar chúiseanna teicniúla amháin, m. sh. Má aimsíonn Garda braite earráid nó easnamh i sonraí an cháis, agus go n-aontaíonn a (h)Oifigeach Ceantair leis an bhfoirceannadh. I ngach cás eile foirceanta ní mór go seolfadh an tiománaí/úinéir na feithicle achainí chuig Oifigeach Ceantair an cheantair inar brathadh an cion ionas gur cheart go mbeadh taifead go háitiúil den iarratas le haghaidh foirceanta.

7.44 Lorg an fhoireann scrúdaithe cáipéisíocht ileith líon samplach de 25 cion (cúig an ceann i gcúig cheantar) a brathadh sa cheantar ach a foirceannadh i gceantar eile. Ní raibh cáipéisí cóid ar fáil go háitiúil ach i dtrí chás (12%). De na cásanna eile nach raibh aon cháipéisíocht ar fáil go háitiúil,

- bhí 14 cás (56%) inar tharla an foirceannadh i gceantar congarach ina raibh Aonad Tráchta roinnte suite
- in ocht gcás (32%) ní raibh an ceantar foirceanta tadhlach leis an gceantar inar brathadh an cion.

Dá bhrí sin, sa sampla seo is cosúil go raibh an tríú cuid ar a laghad de na cásanna 'foirceanta lasmuigh den cheantar' neamhúdraithe de réir théarmaí treoirlínte lámhleabhair an Gharda Síochána.

Cúiseanna Foirceanta Fógraí

- 7.45** Sonraíonn lámhleabhar chóras na bpionós muirear seasta ceithre chatagóir cáis ina gceadaítear fógra muirear seasta a fhoirceannadh (féach Fíor 7.8). Áirítear ann earráidí teicniúla próiseála, cásanna áirithe atá díolmhaithe faoi fhorálacha dlí agus, i gcásanna áirithe, rannpháirtithe sa Chlár Athstíúrtha Ógánach.¹ Ceadaítear foircinn chomh maith 'faoi chúinsí eisceachtúla', agus tugtar roinnt samplaí de na cineáil cúinsí a bheadh i gceist. Sa chatagóir is déanaí, is féidir sa chuid is mó de na cásanna, go mbeadh fianaise neamhspléach dhoiciméadach ann chun tacaíocht a thabhairt i leith na cúinsí atá tuairiscithe.

Fíor 7.8 Creat na gcúiseanna atá ceadaithe chun cásanna fógraí muirear seasta a fhoirceannadh

Catagóir cúiseanna foirceanta	Samplaí
Earráidí próiseála/Earráidí córais	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sonraí míchearta feithicle/tiománaí taifeadta ▪ Íomhá mí-oiriúnach ceamara luais ▪ Fógra dosheachadta tríd an bpost
Díolúine Reachtúil	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tiománaithe feithicilí éigeandála nuair nach contúirt an úsáid sin do shábháilteacht úsáideoirí eile bóthair (díolmhaithe faoi Achtanna um Thrácht ar Bhóithre) ▪ Páirceáil i limistéir srianta fad is a bhíonn feithicil á h-ualú nó á dí-ualú (faoi fhothdhlithe rialtais áitiúil)
Clár Athstíúrtha Ógánach	Níl aon sampla tugtha
Cúinsí Eisceachtúla	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Feithicil atá goidte nó a chlis ▪ Tá an ciontóir ina chónaí lasmuigh den dlínse nó bhí an fheithicil tógtha ar cíos ag duine nach bhfuil cónaí air sa Stát ▪ Is le duine atá i dteideal díolúine thaidhleoireachta a éileamh an fheithicil ▪ Íocadh mótarcháindon tréimhse ach ní raibh an diosca ar taispeáint - fianaise tacaíochta ag teastáil ▪ Cionta áirithe páirceála ag dóchtúir atá ar ghlaoch práinneach
Lánroghnach^a	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Éigeandáil míochaine ▪ Meala sa chlann ▪ eile

Foinse: Lámhleabhar Chóras na bPionós Muirear Seasta (2005) agus an córas FCPS

Nóta: a Níl an chatagóir seo tugtha i lámhleabhar an chórais ach iniatar í ar chóras na bpionós muirear seasta mar rogha ar féidir a phiocadh nuair atá cúis foirceanta fógra á taifeadadh.

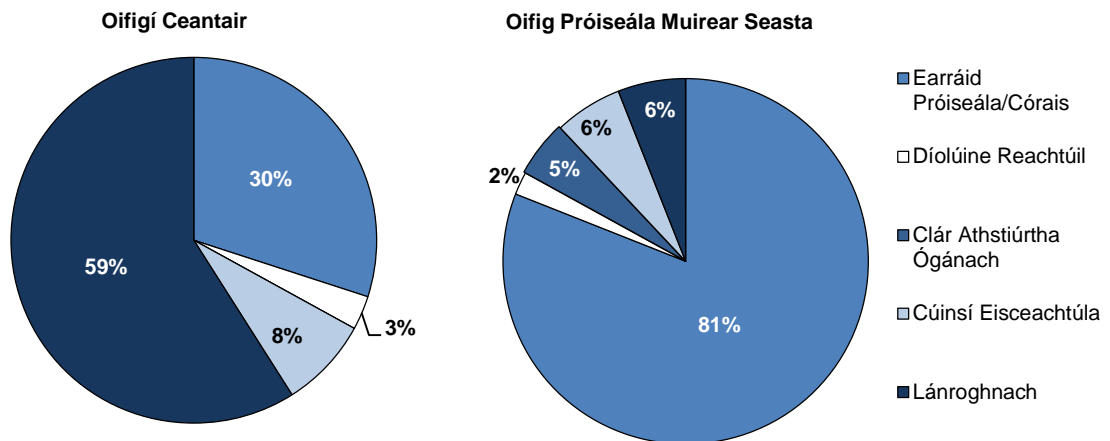
¹ Is clár é seo chun cosc a chur ar chiontóirí óga dul isteach sa chóras dlí choiriúil.

- 7.46** Roimh Aibreán 2012 níor thug FCPS ach roghanna teoranta chun an chúis a bhí le fógra a fhoirceannadh a chatagóiriú. Dá bharr sin, sa tréimhse Eanáir 2011 go Márta 2012 rinneadh breis is 92% de na foircinn fógraí a chatagóiriú ar an gcóras go simplí mar 'cealaithe', agus rinneadh an chuid eile a chatagóiriú mar 'earráid sa chóras' nó ag teacht faoin gClár Athstíúrtha Ógánach.
- 7.47** Níl an rogha ann ó Aibreán 2012 'cealaithe' a thaifeadadh mar chúis foirceanta mar rinneadh uasghrádú ar an mbogábhar chun réimse leathnaithe roghanna a chur isteach lena n-áirítear 'Lánroghnach - éigeandáil míochaine', 'Lánroghnach - méala sa chlann', agus 'Lánroghnach - eile'. Níor tugadh an lámhleabhar cothrom le dáta chun teacht leis an athrú seo.

Cúiseanna Taifeadta Foirceanta

- 7.48** Déantar coimriú ar na cúiseanna a taifeadadh ar an gcóras próiseála muirear seasta chun fógraí a fhoirceannadh sa tréimhse Aibreán go Nollaig 2012 i bhFíor 7.9 thíos.

Fíor 7.9 Cúis taifeadta ar FCPS le haghaidh Foirceanta Fógra

Foinse: Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtaire Cuntais is Ciste

- 7.49** D'fhéach an fhoireann scrúdaithe siar ar shamplaí de chomhad a bhain le foircinn fógraí san Oifig Próiseála Muirear Seasta agus i gcúig cheantar ina raibh an ráta foirceanta fógraí i leith cionta a raibh pointí pionóise ag dul leo os cionn 5%. Scrúdaíodh sampla de chomhad i gceantar eile ina raibh ráta an-íseal foirceanta cásanna fógraí taifeadta.
- 7.50** Tugadh faoi deara san iniúchadh go raibh líon nach beag d'fhoircinn fógraí a scrúdaíodh san Oifig Próiseála Muirear Seasta mar chuid de bhaisc-fhoircinn, agus dá réir gur foirceannadh líon mór fógraí (roinnt céadta i gcásanna áirithe) de bharr earráidí sa chóras, ar nós logainm mícheart a bheith taifeadta ar na fógraí.

- 7.51** Ins na samplaí de 300 foirceann fógraí a scrúdaíodh bhí réimse leathan cúiseanna taifeadta sa cháipéisíocht comhaid as na fógraí a fhoirceannadh. Ní raibh aon chúis dhealraitheach luaite i 11 cás - 4% - chun an chúis a bhí leis an gcás a fhoirceannadh a mhíniú. I níos mó ná leath na gcásanna a scrúdaíodh bhí na foircinn ar chúiseanna 'lánroghnach'. Áiríodh an méid seo a leanas i measc na gcúinsí a bhain leis na cásanna sa chód agus ar ghlac Oifigí Ceantair leo, de réir dealraimh,
- bhí tiománaí ag tiomáint róthapa ar a bhealach chuig an ospidéal nó chuig coinne dochtúra nó ag tabhairt cuairte ar dhaoine eile san ospidéal (26 cás)¹
 - d'admhaigh an tiománaí nach raibh cáin ar an bhfeithicil nuair a stopadh é ach íocadh na riaráistí cánach a chlúdaigh an tréimhse inar stopadh é ina dhiaidh sin (13 cás)
 - bhí naoi gcás ann inar admhaigh na tiománaithe go raibh siad ag sárú na luasteorann ach mhínigh siad an sárú mar seo
 - bhí an bóthar leathan agus ciúin
 - bhí sé ag deifriú chun gaol a bhailiú ag stáisiún na mbus.
 - bhí sé déanach ag dul chuig searmanas reiligiúnach
 - Bhí deifir air ag dul ar ais ag an bhfeirm mar go raibh beostoc faoi ionsaí ag beacha.
 - bhí sé mall le haghaidh ceacht snámha.
 - bhí 'gnó práinneach tí' á dhéanamh aige (ní raibh aon sonraí eile tugtha)
 - ní raibh luasmhéadar na feithicle ag obair
 - bhí ceithre chás inar admhaigh an tiománaí an cion a dhéanamh agus duirt
 - ní fhaca an tiománaí an solas dearg
 - sháraigh an tiománaí an luasteorainn tré thimpist
 - ní raibh an tiománaí ag díriú i gceart ar a chuid tiomána mar go raibh rudaí eile ar a intinn ar nós bó a bheith ag fáil bháis ar a fheirm
 - bhí tiománaí a stopadh mar go raibh sé ag úsáid fón póca agus é ag tiomáint agus nár mhínigh don Gharda ag an am go raibh an glaoch práinneach mar gur bhain sé lena pháiste a bhí tinn.
- 7.52** Luann na treoirlínte a bhaineann le hoibriú chóras na bhfógraí muirear seasta nach mór an cháipéisíocht uile a bhaineann le cás a fhoirceannadh a choinneáil ar mhaithe le hiniúchadh. Thaispeáin scrúdú na gcásanna samplacha go raibh cáipéisíocht tacaíochta ann le haghaidh gach cás a fhoirceannadh san Oifig Próiseála Muirear Seasta. Go suntasach ar an lámh eile ní raibh aon cháipéisíocht ann le scrúdú i gcás beagnach an cheathrú chuid de chásanna foirceanta sna hoifigí ceantair.
- 7.53** I níos mó ná 60% de na cásanna sna hoifigí ceantair ina raibh cáipéisíocht coinnithe agus ar fáil le scrúdú rinneadh an fhoirceannadh fógra ar bhonn litreach achainíocha ó thiománaí na feithicle, gan aon fhianaise chomhthacaíoch tríd páirtí chun tacú leis na dearbhuithe a bhí déanta san achainí. Go praiticiúil ní dóigh go mbeadh fianaise chomhthacaíoch tríd páirtí ar fáil le haghaidh cuid de na cúinsí a cuireadh chun cinn in achainíocha mar atá sonraithe thuas.

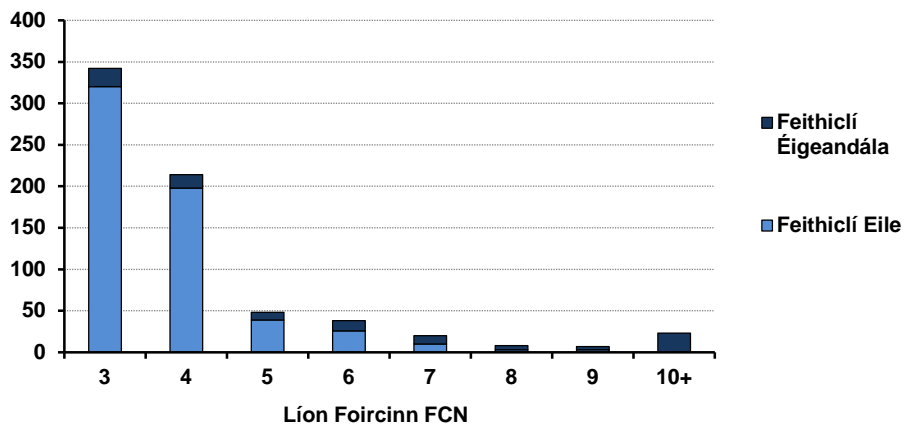
¹ Fágann sé ar lár cásanna inar luadh éigeandáil míochaine fiú mura raibh fianaise faoin éigeandáil sa chód.

Cásanna iolracha foirceanta fógraí i leith feithicle

- 7.54** Rinneadh anailís ar bhunachar sonraí na gcásanna fógraí muirear seasta le haghaidh 2011 agus 2012 chun feithiclí le foircinn iolracha a aithint, bunaithe ar chlárúimhir na feithicle.¹
- 7.55** Tá an mhinicíocht inar tharla trí nó níos mó cásanna foirceanta le haghaidh feithicle amháin tugtha i bhFíor 7.10 thíos. Léiríonn an anailís gur rinneadh 2,900 cás foirceanta i leith 700 feithicil a raibh trí chás foirceanta nó níos mó an ceann acu. Bhain beagnach 650 cás foirceanta le 96 feithicil práinnfhreagartha.²

Fíor 7.10 Foircinn iolracha fógraí muirear seasta, i leith cionta a brathadh in 2011 agus 2012.

Líon Feithiclí

Foinse: An Garda Síochána tógtha ó FCPS

1 D'fhéadfadh anailís atá bunaithe ar chlárúimhir feithicle líon ró-ard foirceann fógraí muirear seasta a léiriú le haghaidh úinéar na feithicle sa chás go raibh úsáideoirí iolracha ag an bhfeithicil nó sa chás go raibh athrú ar úinéireacht na feithicle. Ar an gcaoi céanna i gcás duine a thiomáin níos mó ná feithicil amháin sa tréimhse d'fhéadfadh an anailís líon ró-íseal foirceann a léiriú i gcás an tiománaí sin.

2 D'fhéadfadh na treoirínte i leith cásanna reachtúla díolúine feithicilí briogáide dóiteain, otharcharranna agus feithicilí a úsáideann an Garda Síochána i mbun dualgaise a chlúdú mar a fholáirtar in Alt 27 den Acht um Thrácht ar Bhóithre 2004. Ach níl an díolúine ann ach sa chás nach gcuirtear isteach ar shábháilteacht úsáideoirí eile an bhóthair.

3 Caibidil 7, 2003 Tuairisc an Ard-Reachtair Cuntais is Ciste.

Cásanna Toghairmeacha Cuideachta

- 7.56** Tharraing tuairisc roimhe seo aird ar chonstaic sa FCPS a d'fhág nárbh fhéidir gníomhú go cuí in aghaidh tiománaithe carranna cuideachta.³ Ní féidir pointí pionóise a chur ar chuideachta, os rud é nach féidir ceadúnas tiomána a bheith ag cuideachta. Cé go bhfuil oibleagáid dhlithiúil ar úinéir cláraithe a insint cé bhí ag tiomáint nuair a dhéantar cion, tuairiscítear go minic nach féidir a aithint cé a bhí ag tiomáint ag an am. D'fhéadfadh sé seo an bonn a bhaint d'aon chás cúirte.
- 7.57** Léiríonn sonraí FCPS gur eisíodh fógraí chuig cuideachtaí i leith 20,844 cion tráchta ar bhóithre le linn 2011 agus 2012 agus astu sin
- íocadh 28% díobh
 - rinneadh 23% díobh a fhoirceannadh
 - níor leanadh le 49% eile díobh agus tugadh an stadas 'toghairmeacha cuideachta' dóibh ar an gcóras.
- 7.58** Baineann beagnach na cásanna uile a fhaigheann stadas 'toghairmeacha cuideachta' le braith cheamaraí luais. Sa chás nach ndéantar idirghabháil agus sonraí an tiománaí a thógail ar an láthair seoltar na fógraí chuig úinéir na feithicle mar atá taifeadta ar NVDF.

- 7.59** Déanann neamhréireachtaí i dtaifead ainmneacha cuideachtaí ar NVDF níos casta é chun cuideachtaí 'athchiontacha' a aithint agus bíonn líon ró-íseal tugtha dá bharr. In ainneoin sin, léiríonn anailís na gcásanna muirear seasta a brathadh in 2011 agus 2012 go raibh
- cuideachta amháin le 203 cás a chuaigh ar aghaidh chuig stad as 'toghairmeacha cuideachta'
 - bhí dhá chuideachta a raibh 70 agus 82 cás dá leithéad acu faoi seach
 - bhí 12 cuideachta eile go raibh idir 20 agus 50 cás dá leithéad acu.
- 7.60** San áireamh i measc na gcuideachtaí a raibh líon suntasach fógraí a chuaigh ar aghaidh chuig stad as toghairm cuideachta bhí cuideachtaí fruilithe feithiclí agus garáistí.
- 7.61** Dá nglacfaí leis go n-íocfaí an fhíneáil laistigh de 28 lá sna cásanna seo is féidir an t-ioncam a cailleadh in 2011 agus 2012 i leith cásanna carranna cuideachta a foirceannaíodh nó nár leanadh leo, a mheas ag €1.2 milliún.

Cásanna faoi Urchosca Reachta

- 7.62** Is gá cásanna fógraí muirear seasta a phróiseáil go pras mar gheall ar theorainneacha ama reachtúla. Má bhíonn imeachtaí cúirte le tógáil ní mór iad a thionscnamh laistigh de shé mhí ó dháta an chiona. Ina dhiaidh sin tagann imeachtaí faoi urchosca reachta.
- 7.63** Tháinig breis is 3,000 cás a brathadh in 2011 agus 2012 faoi urchosca reachta faoi Márta 2013. B'ionann iad agus thart ar 0.4% de na cionta fógraí ar fad a brathadh.
- 7.64** Ceadaítear 56 lá do thiománaí a fhaigheann fógra muirear seasta (lena n-áirítear formhuirear ama, má bhaineann) chun an fhíneáil a íoc sula ngintear toghairm cúirte. Ó Aibreán 2012 i leith ní ghineann FCPS fógra muirear seasta le cur chuig an tiománaí má tá níos lú ná 70 lá fágtha go dtí go dtagann an cion faoi urchosca reachta. Sa chás nach bhfaightear íocaíocht i leith na fíneála a fógraíodh, cinntíonn sé go mbíonn deich lá oibre ar a laghad ann chun imeachtaí cúirte a thionscnamh, rud a tharlaíonn go leictreonach.
- 7.65** Léiríonn anailís ar thaifid na gcásanna a bhain le cásanna a brathadh in 2011 agus 2012 agus a tháinig faoi urchosca reachta ina dhiaidh sin go raibh iontráil dhéanach na sonraí ar FCPS ina fhachtóir iontu. Fadhb ar leith a bhí anseo i gcásanna ar taifeadadh na cionta ar ghairias láimhe agus ar fhoirmeacha cheap nótaí.
- Rinneadh 26% de na cásanna a iontráil ar an gcóras próiseála muirear seasta 110 lá nó níos mó i ndiaidh dháta an chiona. Taifeadadh trí cheathrú díobh seo ar ghairias láimhe agus bhí an chuid eile taifeadta ar fhoirm cheap nótaí.
 - Bhí aga moille ó 80 go 109 lá idir dháta an chiona agus an dáta iontrála ar FCPS ag 30% de chásanna, rud a d'fhág gur dóigh go dtiocfadh an cion faoi urchosca reachta dá n-ainmneodh an faighteoir tiománaí eile. Taifeadadh leath na gcionta sin ar ghairias láimhe agus an leath eile ar fhoirmeacha cheap nótaí.
- 7.66** Baineann teorainneacha luais laghdaithe le feithiclí áirithe i gcóras áirithe luais, mar fheithiclí ag tarraingt leantóra agus feithiclí earraí troma. Bhain 17% d'fhógraí a tháinig faoi urchosca reachta le cionta teorainneacha luais laghdaithe. Níor leanadh le cásanna den chineál sin a bhí braite le ceamaraí GoSafe, go dtí gur athraíodh nósanna imeachta an Gharda Síochána in Iúil 2012. Ó shin seoladh cásanna dá leithéad go huathoibríoch chuig Lárionad Seirbhísí Faisnéise an Gharda Síochána.

- 7.67** Léiríonn taifid an Gharda Síochána go mb'fhéidir go ndeachaigh roinnt cásanna chun cúirte via toghairm scríofa ach go bhfuil sé taifeadta gur tháinig siad faoi urchosc reachta mar nár aithníodh an nasc leictreonach idir an oifig agus an toghairm scríofa. I gcás 14% de na cásanna a tháinig faoi urchosc reachta bhí sonraí aitheantais na toghairme (SA1) taifeadta ar FCPS.

Forchur Pointí Pionóise

- 7.68** Déantar pointí pionóise a fhorchur ar cheadúnais tiománaithe trí NVDF atá á riaradh ag an Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt. Íocadh fíneálacha i leith 466,000 cion a raibh pointí pionóise ag dul leo laistigh den bhfráma ama sonraithe rud a d'fhág gur forcuireadh pointí pionóise gan dul os comhair cúirte.
- 7.69** Ní raibh forchur pointí pionóise mar thoradh ar gach cás chion pointí pionóise a íocadh mar
- san áit a raibh roinnt cionta braite agus taifeadta ar fhógra amháin, ansin, de réir Alt 2 den Acht um Thrácht ar Bhóithre 2002 ní dhéantar ach na pointí a bhaineann leis an gcion a thugann an líon is airde pointí leis a fhorchur ar cheadúnas an tiománaí
 - níl pointí pionóise taifeadta ar cheadúnais tiomána iasachta ach ó Nollaig 2011 - taispeánann an bunachar sonraí go raibh 12% díobh sin a d'íoc fíneálacha pionóise muirear seasta, a raibh pointí pionóise ag dul leo, ina sealbhóirí ar cheadúnais tiomána iasachta.
- 7.70** Lean an fhoireann scrúdaithe na cionta pointí pionóise uile a brathadh in 2011 agus 2012 agus a íocadh, chuig sonraí aisbhainte ón NVDF. Thaispeán an gnás seo, ar an iomlán, gur rinneadh pointí pionóise de bharr cionta tráchta ar bhóithre a fhorchur go cuí ar cheadúnais na dtiománaithe a d'íoc an muirear, ach bhí roinnt eisceachtaí ann. Ní raibh 2,850 cion fógraí le fáil ar chód an NVDF. Nuair a scrúdaíodh líon samplach cásanna mar sin fuarthas amach gur cuireadh na cásanna uile ar aghaidh ó FCPS chuig NVDF. I measc na gcúiseanna nach raibh siad taifeadta ar NVDF bhí
- rinneadh 53% díobh a ghlanadh amach ar NVDF tar éis do thréimhse dícháiliúcháin pointí pionóise ar an bpointe ar cheadúnais a bheith caite (déantar tiománaí a dhícháiliú ar an bpointe tar éis dó iomlán 12 pointe a fháil)
 - rinne foireann an Údaráis Shábháilteachta ar Bhóithre 36% díobh a ghlanadh amach ar NVDF ar ordú an Gharda Síochána, go príomha mar gheall ar earráidí teorainneacha luais nó earráidí in ainm áite.
 - dhiúltaigh NVDF do 11% díobh agus seoladh ar ais chuig an Garda Síochána iad mar nach raibh ainm an tiománaí agus uimhir an cheadúnais ag teacht le sonraí a bhí coinnithe ar NVDF. D'fhéadfadh taifid a diúltaíodh dóibh a bheith iniata i gcód inadhiaidh sin má éiríonn leis An Garda Síochána na sonraí contrártha a réiteach.

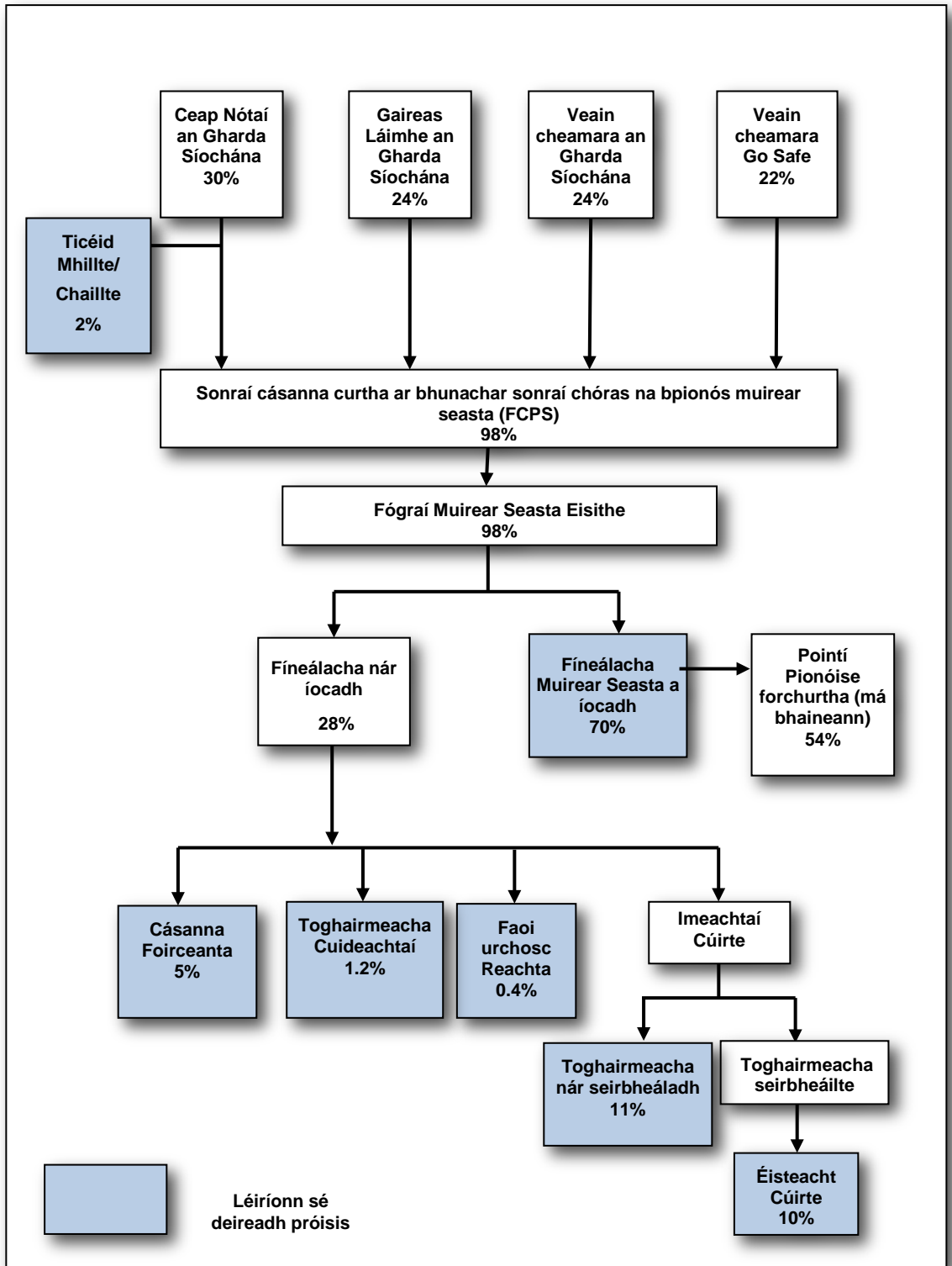
Conclúidí agus Moltaí

7.71 Ceann de phríomhspricanna chóras na bhfógraí muirear seasta ná chun cur le tiomáint níos sábháilte agus le líon na dtaisimeach de bharr thiomóisc bóthair a laghdú. Tá líon na mbásanna ar bhóithre na hÉireann imithe i laghad go mór ón mbuaicphointe in 2005. Tá an ráta laghdaithe céanna tarlaithe i ndlínsí eile. Mar shampla d'éirigh le hÉirinn agus leis an UK laghdú 51% per capita i mbásanna ar bhóithre a bhaint amach sa tréimhse idir 2002 agus 2010 (an tréimhse ama is déanaí a bhfuil comparáidí idirnáisiúnta ar fáil di). Ach ní léir cé mhéad den laghdú ar féidir a chur síos do chóras na bhfógraí muirear seasta. Áirítear i meascfachtóirí eile a chuidigh leibhéal na mbásanna a laghdú bhí athruithe i ndearadh feithiclí, bóithre níos fearr, treochtaí i bpatrúin taistil agus feachtais hsábháilteachta ar bhóithre.

Foramharc ar Thorthaí Chásanna Fógraí Muirear Seasta

- 7.72** Tugann Fíor 7.11 achoimre ar thorthaí na hanailíse sonraí a rinneadh don scrúdú seo. Tá sé curtha in iúl i dtéarmaí chomhréir na gcásanna a brathadh agus cionta tráchta bóthair á ndéanamh, agus ina ndéantar an cinneadh fógra muirear seasta a thionscnamh.
- 7.73** Tugann an fhianaise atá ar fáil le fios i gcás formhór na dtiománaithe - beirt as gach triúr - ar rugadh orthu agus cionta tráchta bóthair á ndéanamh acu, gur íoc siad a gcuid fíneálacha laistigh den am a bhí sonraithe. Sna cásanna ar bhain siad leo cuireadh pointí pionóise le taifead na gceadúnas. Maidir le 10% eile de chásanna nár íocadh na fíneálacha ina leith, rinneadh cásanna fhaighteoirí na bhfógraí muirear seasta a shocrú sna cúirteanna.
- 7.74** Mar gheall ar laigí suntasacha i ngnéithe d'oibríú scéim na bhfógraí muirear seasta, ámh, éiríonn le líon substaintiúl ciontóirí - suas le duine as gach cúigear - pionóis a sheachaint, agus ní thugtar chun cúirte iad. Ní mór don Gharda Síochána aghaidh a thabhairt ar na laigí oibríochta seo ar bhonn práinneach chun taca le héifeacht an chórais agus le cothroime a chinntiú chun go mbeidh muinín ag an bpobal i gcóras na bhfógraí muirear seasta agus iad sásta glacadh leis.
- 7.75** Tá sé curtha in iúl ag Coimisinéir an Gharda Síochána gur eisíodh polasaí nua i leith fhoirceanta fógraí muirear seasta chuig an Garda Síochána ar fad ar 30 Lúnasa 2013. Tá an Garda Síochána i mbun leasú a dhéanamh ar na polasaithe agus nósanna imeachta uile a bhaineann le bainistiú ginearálta an FCPS trí lámhleabhar úsáideora leasaithe FCPS.
- 7.76** Tá sé ráite ag an gCoimisinéir cé gur dearadh FCPS chun saolré cion tráchta bóthair a thabhaíonn fógra muirear seasta a cheapadh, titeann an íocaíocht lasmuigh de shainchúram an Gharda Síochána. Íocann beirt as gach triúr ciontóirí a mbeirtear orthu i leith cionta tráchta bóthair a gcuid fíneálacha. Baineann an chúis nach n-íoctar riar den chuid eile le fachtóirí éagsula, m. sh. feithiclí atá cláraithe le cuideachtaí, difríochtaí i mionsonraí an úinéara ar NVDF, deacracht teacht ar chiontóirí chun toghairm a sheirbheáil, deacrachtaí teicneolaíocha mar chlár uimhreacha doléite, feithiclí díolmhaithe, mí-oiriúniú teicneolaíoch ar fheithiclí sonraithe, fógraí nár sheachaid an Post/nár sheachaid an Post i gceart, etc. Tabharfaidh Biúró Náisiúnta Tráchta an Gharda Síochána na fachtóirí seo chun aird úinéirí ábhartha na bpróiseas laistigh agus lasmuigh chun feabhsúcháin a chur i bhfeidhm.

Fíor 7.11 Foramharc ar Chóras na bhFógraí Muirear Seasta

Riaradh Foirmeacha Cheap Nótaí Muirear Seasta

- 7.77** Thabharfadh dearadh chóras riartha foirmeacha cheap notaí muirear seasta cead na foirmeacha a riaradh go héifeachtúil, ach níl sé á chur i gcrích i líon suntasach cásanna mar gheall ar leibhéal ard foirmeacha nach mbíonn cuntas orthu. Nuair nach bhfuil gá freagairt i leith gach foirme tugtar deis do bhaill an Gharda Síochána fógraí muirear seasta a fhoirceannadh tar éis dóibh cásanna a thionscnamh, lasmuigh de nós imeachta foirmiúil foirceanta fógraí, agus gan na rialacháin cuí.

Moladh 7.1: Ba chóir go dtosódh an Garda Síochána láithreach ar mhonatóireacht a dhéanamh ar fhoirmeacha cheap nótaí sa seicheamh atá ar iarraidh agus an scéal maidir le aon fhoirmeacha nach bhfuil cuntas orthu a leanúint go rialta le baill an Gharda Síochána atá i gceist. Ba chóir taifead a dhéanamh de chúiseanna aon mhillte. Ba chóir doiciméadú a dhéanamh ar aon chinneadh a dhéanann ball den Gharda Síochána gan dul ar aghaidh le cás atá tionscanta agus nóta a dhéanamh de chúis agus d'údarú an fhoirceanta. Ba chóir go ndéanfaí athbhreithniú ar chásanna dá leithéad ar bhonn samplach, lena n-áirítear scrúdú a dhéanamh ar fhoirmeacha a bheadh coinnithe ag an leibhéal áitiúil agus ar thaifid cheap nótaí bhaill an Gharda Síochána a bheadh i gceannas ar na foirmeacha millte.

Freagra an Choimisinéara: Aontaithe. Cuirfidh an Garda Síochána an moladh seo i bhfeidhm.

Seirbheáil Toghairmeacha

- 7.78** Bhí cion amháin fógra muirear seasta as gach naoi gcinn nár íocadh agus nach raibh éisteacht cúirte mar thoradh air mar nár sheirbheáil an Garda Síochána an toghairm. An príomhriosca atá ann ná go n-aithneodh ciontóirí áirithe bealaí chun seirbheáil toghairme a sheachaint agus dá bharr go mb'fhéidir go gcreideann siad gur féidir leo cion a dhéanamh arís eile gan iarmhairtí. D'fhéadfadh ceantair an Gharda Síochána a bheith ann nach dtugtar an tosaíocht is gá do sheirbheáil toghairmeacha mar gheall ar chonstaicí acmhainní, tosaíocht íseal nó ar chúiseanna eile.

Moladh 7.2: Is gá go mbeadh comhcheangail níos fearr idir sheirbhísí an Gharda Síochána agus córais rianaithe cásanna Sheirbhísí na gCúirteanna, lena chinntiú gur féidir leis An Garda Síochána monatóireacht éifeachtach a dhéanamh ar thorthaí cásanna a tarchuirtear le haghaidh ionchúisimh. Cheadódh sé seo don bhainistíocht anailís a dhéanamh ar phatrúin (neamh) sheirbheáil toghairmeacha agus chun freagairtí cuí a aithint m. sh. díriú ar athchiontóirí i leith sheirbheáil toghairmeacha, agus an scéal a leanúint sna ceantair ina bhfuil rátaí arda neamh-sheirbheála toghairmeacha iontu.

Freagra an Choimisinéara: Aontaithe. Ardófar an cheist seo ag an leibhéal cuí idir An Garda Síochána agus na Seirbhísí Cúirte i gcomhthéacs an Tionscnamh Lánpháirtíochta Cheartais Choiriúil. Cuideoidh feidhmiúlacht nua atá molta le bainistíocht an Gharda Síochána ina dhiaidh sin chun ceantair a aithint ina dtarlaíonn rátaí arda neamh-sheirbheála toghairmeacha iontu.

Foirceannadh Chásanna Fógraí Muirear Seasta

- 7.79** Tá glactha ag An Garda Síochána le polasaí an-soiléir maidir le foirceannadh chásanna fógraí muirear seasta. Tá sin tugtha i lámhleabhar an fhórsa i leith an chórais. Éilíonn an polasaí foircinn i gcásanna áirithe ina ndéantar foráil do dhíolúiní reachtúla, faoi réir coinníollacha áirithe a bheith comhlíonta. Sonraíonn sé roinnt cúinsí eisceachtúla nuair is féidir leis an Oifigeach Ceantair atá i gceist, discríd a úsáid agus cás a fhoirceannadh, más féidir na sonraí ábhartha a chinntiú.
- 7.80** Ní thagann oibriú FCPS leis an bpolasaí foirceanta mar atá sé curtha in iúl sa lámhleabhar i roinnt príomhghnéithe. Go háirithe
- Ní chuirtear cosc ar oifigí sinsearach a bhfuil sé de chead acu cásanna a fhoirceannadh ar an gcóras é sin a dhéanamh maidir le cásanna a thiteann laistigh dá líne bainistíochta amháin (ceantar nó aonad)
 - Ceadáíonn an córas cásanna a fhoirceannadh ar údair bhreise 'lánroghnacha' a thagann lasmuigh de na cúinsí eisceachtúla atá sonraithe sa ráiteas polasaí.
- 7.81** Tá fianaise ann nach bhfuil an polasaí i leith foirceanta cásanna á chur i bhfeidhm ar bhealach seasta. Sna cásanna samplacha a úsáideadh le haghaidh an scrúdaithe seo is cosúil gur foirceannadh líon suntasach cásanna i ndálaí nach bhfuil ag teacht leis an bpolasaí mar atá ráite. Tá na rátaí foirceanta i go leor ceantair ró-ard le go dtabharfaidís léiriú ar 'chúinsí eisceachtúla'. Is údar imní é taifid atá imithe nó uireasach, agus sonraí taifeadta i go leor cásanna gur rinneadh go leor cásanna a fhoirceannadh gan leorchúis chuige. Ina theannta sin tá imní ann gur foirceannadh roinnt cásanna 'lasmuigh den cheantar' gan an t-údarás cuí.

Moladh 7.3: Ní mór don Gharda Síochána athbhreithniú a dhéanamh ar an bpolasaí i leith cásanna fógraí muirear seasta a fhoirceannadh, agus é a leasú más gá, nó muna bhfuil, é a athdhearbhú. Ba chóir srianta a chur i bhfeidhm in FCPS chun teacht i dtír ar na teorainneacha údaraithe atá sonraithe sa pholasaí foirceanta.

Freagra an Choimisinéara: Aontaithe. Tá an cheist seo aitheanta cheana ag An Garda Síochána agus beart déanta mar thoradh ar thuairiscí anathbhreithnithe inmheánaigh a rinneadh ar oibriú FCPS. Déileáileann treoracha a eisíodh chuig na baill ar 30 Lúnasa leis an ní seo.

- 7.82** Cé is móite de na cóid a scrúdaíodh san Oifig Próiseála Muirear Seasta, bhí caighdeán na cáipéisíochta a bhí coinnithe i leith na gcásanna samplacha foirceanta, uireasach agus ag sárú treoracha mar atá leagtha amach i lámhleabhar an chórais.

Moladh 7.4: Ba chóir go gcuirfeadh An Garda Síochána córas neamhspléach athbhreithe foirceanta cásanna, bunaithe ar shampláil i bhfeidhm lena chinntiú go bhfaigheann na cinntí i gcásanna foirceanta dóthain tacaíochta trí fhianaise dhoiciméadach faoi na fíorais ábhartha agus taifead soiléir faoi gcúis ar géilleadh d'íarratas foirceanta.

Freagra an Choimisinéara: Aontaithe. Ceadáíonn nós imeachta nua d'Aonad um Chaighdeán Ghairmiúla an Gharda Síochána, Rannóg Iniúchta Inmheánaigh an Gharda Síochána agus don gCoimisinéir Cúnta Tráchtá scrúdú/iniúchadh a dhéanamh ar FCPSA.

Moladh 7.5: Ba chóir go mbeadh an cead cásanna a fhoirceannadh ar FCPS teoranta do phearsanra sinsearacha amháin san Oifig Próiseála Muirear Seasta, agus dóibh sin atá ag maoirsiú an Chláir Athstíúrtha Ógánach. Ba chóir go mbeadh sé de chead ag Oifigí Ceantairfoirceannadh a mholadh i gcásanna a thagann leis an bpolasaí foirceanta lena n-áirítear i gcúinsí eisceachtúla, faoi réir an fhianaise dhoicimeadach atá ag teastáil a bheith ar fáil don Oifig Próiseála Muirear Seasta chun tacaithe leis an moladh.

Freagra an Choimisinéara: Aontaithe. Beidh an cead ar FCPS cásanna a fhoirceannadh teoranta do phearsanra sinsearacha san Oifig Próiseála Muirear Seasta agus agus dóibh sin atá ag maoirsiú an Chláir Athstíúrtha Ógánach. Beidh sé de chead ag Oifigí Ceantairfoirceannadh a mholadh i gcásanna a thagann leis an bpolasaí foirceanta lena n-áirítear i gcúinsí eisceachtúla, faoi réir an fhianaise dhoicimeadach atá ag teastáil a bheith ar fáil don Oifig i nDúrlas chun tacaithe leis an moladh.

Coinneofar cruachóip de gach cháipéisíocht ábhartha, lena n-áirítear an t-iarratas foirceanta, san oifig ceantair ar mhaithe le hiniúchadh. Déanfaidh an t-oifigeach ceantair foirm foirceanta fógra muirear seasta a shíniú agus dáta a chur leis.

Pointí Pionóise agus Saincheisteanna faoi Ilfhoircinn

- 7.83** Le linn an athbhreithnithe tugadh faoi deara nárbh fhéidir forchur pointí pionóise a chríochnú i ngach cás, go háirithe,
- I mbreis is 300 cás ba chóir go ndéanfaí pointí pionóise a thaifead ar cheadúnas an tiománaí ach níorbh fhéidir é a dhéanamh mar nach raibh an t-ainm agus uimhir an cheadúnais ar chód an Gharda Síochána ag teacht leis na sonraí ar NVDF.
 - Bhí líon suntasach de na 3,000 fógra a tháinig faoi urchosca reachta toisc go raibh siad déanach á n-iontráil ar an gcóras mar gheall ar mhoilleanna a rinne Gardaí na cionta a taifeadadh ar cheap nótaí agus ar ghairis láimhe a chur isteach.
- 7.84** Nótáil an t-athbhreithniú, chomh maith, thart ar 600 feithicil a raibh ilfhoircinn fógraí deanta ina leith sa tréimhse sin. Bhain cuid díobh le cuideachtaí agus le fadhb ar leith an tiománaí a aithint.

Moladh 7.6: Ba chóir don Gharda Síochána agus do bhainistíocht na Roinne Iompair, Turasóireachta agus Spóirt athbhreithniú a dhéanamh ar bhonn rialta ar leibhéal na neamhréire cheadúnas tiomána idir chomhaid an Gharda Síochána agus NVDF agus ar chásanna ilfhoirceann lena fheiceáil an gá tabhairt faoi fhreagairtí aonaracha nó freagairtí córais. Ba chóir do bhainistíocht an Gharda Síochána athbhreithniú a dhéanamh ar chionta a thagann faoi urchosca reachta lena a fheiceáil conas is féidir freagairt dóibh.

Freagra an Choimisinéara: Aontaithe. Tá saincheist aitheanta maidir le hiaróga a bhaineann le reachtaíocht clárúcháin cuideachtaí. I gcomhthéacs an mholta sin tiocfaidh an Garda Síochána i bpáirt leis an Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt chun saincheist neamhréire tiománaithe a scrúdú.

Freagra Oifigeach Cuntasaíochta na Roinne Iompair, Turasóireachta agus

Spóirt: Scrúdóidh an Roinn, i gcomhpháirt leis An Garda Síochána, atá freagrach as chóras na bhfógraí muirear seasta, na socruithe atá idir comhaid an Gharda Síochána agus NVDF agus ilfhoircinn cionta, chun aon easnaimh a aithint, agus a fheiceáil an bhfuil freagairtí cuí aonarachta nó córais ar féidir a chur i bhfeidhm. Tá fóram de pháirtithe leasmhara NVDF ann cheana ina bhfuil An Garda Síochána, An tSeirbhís Cúirte agus daoine eile a dhéanann machnamh ar nithe a bhaineann le húsáid agus forchur sonraí NVDF agus tá sé ar intinn againn na pointí sin a ardú laistigh den ghrúpa sin.

Féachann an Roinn ar NVDF mar an 'taifead fíoras' láirneach ós rud gurb é an bonn é le haghaidh forchur an cheadúnais tiomána féin. Cuirtear cóip de shliocht tiománaithe NVDF ar fáil don Gharda Síochána ar bhonn seachtainiúil chun bailíochtú uimhreacha agus sonraí sealbhóirí ceadúnas as Éirinn ag am íocta fíneálacha a bhaineann le fógraí muirear seasta, a eascú. Dá bhrí sin má bhaintear úsáid i gceart as an próiseas bailíochtaithe seo níor cheart go mbeadh aon neamhréireachtaí ag éirí as an gcomhad a fhorchuirtear ag an Roinn i leith próiseála pointí pionóise.

Maidir le cionta a dhéanann tiománaithe carranna cuideachtaí déanann úinéirí cláraithe feithiclí dá leithéad cion faoi alt 103 (11) d'Acht um Thrácht ar Bhóithre 2002 má theipeann orthu sonraí an té a bhí ag tiomáint na feithicle ag am an chiona líomhnaithe a thabhairt don Gharda Síochána. Tá sé socraithe forálacha alt 103 den Acht um Thrácht ar Bhóithre a ionadú le forálacha nua, mar atá leagtha amach i gCuid 3 (alt 34 go 49) den Acht um Thrácht ar Bhóithre 2010. Feabhsaíonn Alt 45 den Acht sin a thuilleadh na forálacha atá ann cheana in alt 19 d'Acht 2004 maidir le dul sa tóir ar chionta atá déanta ag tiománaithe feithiclí cuideachtaí.

Cuireadh córais isteach i Meitheamh 2006 agus dá réirdeantar gach ainm cuideachta a chuirtear isteach i leith fógraí athraithe úinéirí (lena n-áirítear tríd an tseirbhís ar-líne) a dheimhniú in aghaidh na dtuairiscí ar bhunachar sonraí Oifig um Chlárú Cuideachtaí. Cuidíonn sé seo tuairiscí eintitis dhlíthiúil atá cruinn agus comhsheasmhach a bheith ar NVDF.